

**Tisztelt Miniszterelnök Úr! Tisztelt Szenátus, tisztelt ünnepi közgyűlés, tisztelt Hallgatók!**

**Az Eötvös Loránd Tudományegyetem rektoraként tisztelettel köszöntöm Önöket Egyetemünk mai ünnepi közgyűlésén.**

**Egyetemünk alapítása óta fennálló, de Mária Terézia uralkodása során elnyert állami fenntartású egyetemi státuszunk alatt rendszeressé vált nemes hagyományunk szerint tanévnyitó ünnepséget tartunk. Erre Trefort Ágoston minisztersége alatt, 1876-ban született rendelet szerint minden évben, így az idén is, szeptember elején kerül sor.**

**Az említett évszázados hagyomány és a rendelkezésre álló források szerint az 1950-es évekig a tanévnyitó egy mai szemmel meglepő funkciójú rendezvény volt. Egyrészt a karok vezetői tételesen beszámoltak az elmúlt tanév eredményeiről, másrészt a rektor feladatokat adott nekik a következő tanévre. Szeretném megnyugtatni a dékán kollégákat, hogy ilyesmiről ma egyáltalán nem lesz szó, és hasonló a jövőben sem tervezek.**

**Inkább követjük azt a sokkal kedveltebb tradíciót, miszerint a tanévnyitó ma Egyetemünk kiemelkedő és szép ünnepe. Van mire büszkének lennünk, és van mit ünnepelnünk. Ünnepeljük:**

- az új hallgatókat és a hallgatók egész közösségét, mint a jövő ígéretét,
- az újra-találkozás örömét,
- a kitüntetések átvétele előtt álló kiváló kollégáinkat,
- az egyetemi oktatás és a tudomány organikus egységét, szépségét és felelősségét,
- a kontinuitás és az új kezdés csak az egyetemi emberek által ismert szimbiózist,
- Egyetemünkhöz tartozásunk büszkeségét, teljes tudásközösségünk értékeit,
- az egyetem általunk megvallott eszméjét,
- végeredményben az Eötvös Loránd Tudományegyetem egészét.

**Ünneplünk, és én természetesen nem szeretnék ünneprontó lenni. De sajnos egyúttal beszélnünk kell ma néhány kényes kérdésről is. Beszélnünk kell, mert évszázados példák mutatják *Ortega* spanyol egzisztencialista filozófus igazát, miszerint „*amit ma az egyetem gondol, azt fogja élni a jövő társadalma*”. Olyan témát választottam ezért, amelyet pontosan érteni fognak az elsőéves hallgatók is, hiszen az ELTÉ-t választásuk során talán a mindjárt szóba hozott kérdéseket is mérlegelték. Márpedig, ahogy erre**

később utalok, az egyetemi értékközösséghez való csatlakozás szerintem nem a felvétellel és a beiratkozással kezdődik, hanem a jelentkezéssel.

**Tisztelt Hallgatóság!**

Tanévnyitó beszédem fókuszában az egyetem eszméjéhez kapcsolódó magyarországi „értékalapú egyetemi működés” kérdése áll. Hazánk újjáépítésének és a rendszerváltás hajnalán különösen tanulságos és aktuális ez a téma. Szeretném elmondani, hogy szerintem mit gondol erről az ELTE közössége, mint a magyar felsőoktatás hiteles zászlóshajó tudományegyeteme, hiszen ez, valamint az ELTE működése és helyzetének értékelése túlmutat az intézményi jelentőségen, és szent meggyőződésem, hogy hatással lehet hazánk jövőjére, és a jövő társadalmára is. Ne feledjük Ortegát: *amit ma az egyetem gondol, azt fogja élni a jövő társadalma.*

Az „értékalapú egyetemi működés” kérdéseit az ELTE előző tanévi és mai ambivalens helyzetéből vezetem le, így előbb egy rövid helyzetértékelés következik, amit a vitathatatlan eredményeinkkel és pozitívumokkal kezdek.

Az ELTE hazánk legnagyobb társadalmi, gazdasági, munkaerőpiaci reputációval rendelkező tudományegyeteme. A magyar felsőoktatás zászlóshajó intézménye, a hitelesség és a kiválóság szimbóluma.

A nemzetközi rangsorok szerint az ELTE a világ ca. 30.000 egyeteme közül a legjobb 2%-ba tartozik. Egyes szakterületeken a világ legjobb 200, sőt 150 egyeteme között vagyunk.

Az ELTE-re jelentkezett és felvett hallgatók száma évek óta folyamatosan növekszik. Történik ez annak dacára, hogy az előző kormányzat minden évben a kapacitásszámok és keretszámok csökkentésével, és más adminisztratív beavatkozásokkal igyekezett ezt meggátolni.

- A 2026. évben hazánkban összesen 38.000 fő az ELTE-re adta be a felvételi kérelmét, tehát minden 4. diák az idén az ELTE-re jelentkezett. Külön kiemelendő, hogy ezek több mint fele elsőhelyes jelentkezőként!
- Megtartva a felvételi minőségi követelményeket és a magas ponthatárokat, azaz a minőségből mit sem engedve, az idén 14.531 kiváló hallgatót vettünk fel Egyetemünkre. *Isten hozta új kollégáinkat az Egyetemen, szeretettel köszöntöm mindannyijukat!*
- A 14.531 felvett hallgató óriási eredmény. Ezzel minden hazai és saját korábbi rekordunkat megdöntöttük. Mégis még egyszer a jelentkezési

**szám jelentőségét emelem ki. Számomra a jelentkezési szám ugyanis egy fontos mutatója egy egyetem reputációjának és erejének. Az, hogy a diákok 25%-a hozzánk jelentkezett, az nem egyszerűen az ELTE közkedveltségét és elismertségét mutatja. Ez már értelmezhető egyfajta jól látható erős társadalmi igényként is Egyetemünk iránt.**

**Képzési portfóliónk magyar és idegen nyelven folyamatosan bővül, és a legszínesebb versenyképes kínálatot nyújtja hazánkban.**

**Egyetemünk kimagasló tudományos kiválósága megkérdőjelezhetetlen. Ez a minőségi publikációs és idézettségi mutatókban, az elnyert nemzetközi pályázatokban, hallgatói és doktori kiválósági teljesítményekben nyer igazolást. Oktatóink és kutatóink nemzetközi beágyazottsága összehasonlítható a legjobb európai egyetemekkel. Hatalmas előrelépést értünk el az innováció és tudásvagyonhasznosítás területén, ma már az innovációs ökoszisztéma megkerülhetetlen pillére az ELTE, részese több európai és nemzetközi innovációs együttműködésnek.**

**A rektori fejlesztési zászlóshajó programok nagy ütemben elindultak. Jelen korunk legnagyobb kihívásaira, így a fenntarthatóságra, a digitális technológiákra, és a hallgatók készség- és kompetenciafejlesztési igényeire gyorsan és a nemzetközi tendenciáknak megfelelő módon reagálunk.**

**Egyetemünk hazai viszonylatban páratlan, és nemzetközi összehasonlításban is kiemelkedő nemzetközi kapcsolatrendszerrel rendelkezik. Tegnap, a nemzetközi tanévnyitón, 27 ország nagykövete és vezető diplomatája jelenlétében köszönthettük nemzetközi hallgatóinkat. Több, mint 500 fontos egyetemmel van bilaterális élő kapcsolatunk a világ minden részéből.**

**Fontosnak tartom azt hangsúlyozni, hogy az elmondottak igazak az ELTE egészére éppúgy, mint az egyes karokra és tudományterületekre. Azt szokták mondani, hogy minden lánc csak annyira erős, mint a leggyengébb láncszem. Az ELTE-n azonban nincsen leggyengébb láncszem, egyazon tudás- és értékközösség részei vagyunk. Minden kar a maga tudományterületén megvalósítja az ELTE-re általánosan jellemzetteket, és élen jár az oktatási, tudományos és innovációs kiválóságban.**

**Tisztelt Hallgatóság!**

**Az ELTE helyzetértékelésének azonban paradox módon van egy másik oldala is. Ez nem túl vidám téma, de sajnos az igazságnak nagyon is része.**

**Az elmúlt éveket Egyetemünk egyre inkább az előző kormányzat általi fenyegetettség árnyékában, egyfajta létbizonytalanságban élte meg. Az előző tanévnyitón már eléggé nyersen beszéltem erről, hiszen addigra már a lassú kivéreztetés apokaliptikus vízóján túl megjelentek hangok az ELTE feldarabolásáról, egyes karok elcsatolásáról, amik végső soron egzisztenciális fenyegetettségként az Egyetem létét is veszélyeztették. Ezek a hangok aztán szerencsésen eltűntek idén tavasszal, de sajnos az elmúlt évek öröksége egyelőre velünk maradt.**

- **Az ELTE bérhelyzete és intézményfinanszírozása egészen katasztrofális. A kekvás egyetemek hatalmas érdemi bérfejlesztését megtagadták az ELTE-től, így azokban az intézményekben, de akár már a gimnáziumokban is, legalább dupla akkora bérek vannak, mint nálunk, hazánk vezető tudományegyetemén. Ezzel óriási elvándorlás indult el, nem tudjuk megfizetni oktatóinkat, munkatársainkat, akik ma már inkább a minőség és a független felsőoktatás iránti elkötelezettségük miatt dolgoznak nálunk. Ez természetesen morálisan elfogadhatatlan és fenntarthatatlan.**
- **Ellentétben a kekvás egyetemekkel, sem vagyonyjuttatásban, sem érdemi infrastruktúra fejlesztésben nem részesültünk az elmúlt években. Leromló, versenyképtelen, költséges és rendkívül szűkös ingatlan infrastruktúrában működünk, miközben látjuk máshol a korábbi politikai megfelelés bőséges jutalmát.**
- **Nincsen forrásunk a működési infrastruktúra érdemi fejlesztésére, ezzel lemaradunk napjaink nemzetközi versenyében.**
- **Fájdalmasan megéltük a kekvás és az egyházi egyetemek adminisztratív és erőltetett helyzetbe hozását szinte minden szakpolitikai területen és annak torzító hatásait.**
- **Fájdalmasan megéltük a pedagógusképzésünk és a bölcsészképzésünk megtámadását, ellehetetlenítési folyamatait. A pályázati források számunkra beszűkülését és politikai hűség szerinti terelését.**

**Mindezek alapján azt gondolom, hogy az ELTE jelenleg lehetőségeinek maximális keretei között mozog, de intellektuális képessége legalább 30%-át nem tudja kihasználni. Ez szerintem nem pusztán intézményi probléma, hanem a magyar felsőoktatás és tudomány tragédiája, hazánk fejlődésének és jövőjének egyik nagy kihívása.**

**Tisztelt Ünnepi Közgyűlés!**

**Természetesen nagyon sokat gondolkodtam azon, hogy mi lehetett az előző kormányzat ELTE-ellenes attitűdjének oka. Először azt gondoltam, hogy talán egyfajta politikai bosszú a modellváltás minden formájának való**

ellenállás miatt. Az, hogy megmutattuk, mindig van választás és nem okvetlenül szükséges a politikai igazodás. Vagy talán a meg-megjelenő kritikai hangok, és hogy emiatt semmilyen érdemi retorziónak nem engedtünk teret. De rá kellett jönnöm, hogy a probléma sokkal mélyebb és strukturálisabb volt. A válasz pedig megegyezik annak magyarázatával, hogy miként volt az lehetséges, hogy az ELTE a krónikus alulfinanszírozottság ellenére hazánk zászlóshajó elitegyetemeként tudta az említett teljesítményt felmutatni.

A magyarázat abban áll, hogy az ELTE, ragaszkodva évszázados hagyományaihoz és értékrendjéhez, soha nem tért el az „értékalapú egyetemi működés” eszméjétől és gyakorlatától. Az értékalapú egyetemi működés, mint ahogy ezt a felvilágosodás óta tudjuk, egyrészt nem fér össze az autoriter politikai rendszerekkel, miközben, ha csak részben is érvényesülni tud, figyelemre méltó hatékonyságot szül.

Valójában ezt az értékalapú egyetemi működés ajánlatát fogadják el a tehetséges fiatalok a hozzánk jelentkezéssel, ezt honorálja társadalmi, gazdasági, munkaerőpiaci reputációnk, példátlan nemzetközi kapcsolatrendszerünk, az alaptevékenységekben megnyilvánuló sikereink, és ez tesz bennünket hitelessé és érezhető társadalmi igénnyé.

Nincs arra lehetőség most, hogy az értékalapú egyetemi működés minden aspektusát strukturáltan bemutassam, inkább néhány elvi alapvetést fogalmazok meg röviden 5 pontba szedve prioritási sorrend nélkül.

1. Elsőként említem az egyetem eredeti eszméjéhez való ragaszkodást. Eötvös Loránd nevét viselő egyetemen természetesként és legfőbb értéként működtetjük azt az általa mintaként követett modellt, amelyben az egyetem az oktatás és a kutatás organikus egysége, amelynek egyetlen valódi célja a magasabb szintű tudás, a tudomány létrehozatala és közös szolgálata, és ezen keresztül a közjó és a társadalom szolgálata. Az egyetemen a tudományos eredmények az oktatásban is hasznosulnak, és azokat az oktatás is táplálja. A tudomány és az oktatás szabadságának bármely korlátozása és befolyásolása ezért elfogadhatatlan és annak ellent kell állni.
2. Az egyetem eszméje szüli az értékalapú egyetemi működés másodikként hivatkozott és axiómaként kezelt elemeit: az egyetemi autonómiát, a tudomány szabadságát, valamint a tanszabadságot.
3. Harmadikként említem az *universitas* komplex eszméjének széleskörű megvalósítását. Értem ez alatt egyrészt a tudomány és oktatás egységét. Másrészt a tudományterületek egységét, amely szerint elfogadhatatlan például a humán- és társadalomtudományok

diszkvalifikációja. Az universitas eszméje magában foglalja végül az egyetemi polgárok közösségének egységét, ami átvezet bennünket az értékalapú egyetemi működés 4. eleméhez, a hallgatók mikénti kezeléséhez. *Az erre való utalás most egyfajta üzenet is részemről a gólyáknak!*

4. Engedjék meg, hogy idézzem a pár éve elhunyt *Fehér M. István* filozófust ebben a kérdésben: Az egyetem „új viszonyt körvonalaz tanár és diák között. A diák felszabadul az alsóbb iskolák számtalan kényszere alól. Tanára immár nem felügyelő, hanem idősebb kolléga, aki őt, a fiatalabbat a tudományba vezeti be. Ugyanakkor az sem áll fenn, hogy – fordítva – a tanár lenne a diákért; inkább mindketten valami harmadikért, a tudományért vannak. A diák nem a tanárt szolgálja, de a tanár sem a diákot; mindketten valami harmadikat: a tudományt szolgálják. E szolgálat nyilvánvalóan nem mehet végbe szabadság nélkül, lényege épp a szabad szolgálat. Kinek-kinek önállóan, egyedül kell művelnie, kutatnia, alakítania, saját fejével kell gondolkodnia, s eközben önmagát is műveli, alakítja.”
5. Az értékalapú egyetemi működés része végül az európai humanizmushoz, majd később az európai integrációhoz való támogató viszony. Az értékalapú egyetemi működés nem tagadhatja az európai közös értékeket, az egyetemes tudást, ezen belül az európai egyetemek közös értékrendjét és prioritásait.

Összegezve, az ELTE az értékalapú egyetemi működés részeként elengedhetetlennek tartotta, ma és a jövőben is tartja a következőket:

- a) Az ELTE biztosítja az universitas eszméjének érvényesülését.
- b) Az ELTE nem engedi az egyetemi autonómia sérelmét, és intézményén belül biztosítja a tudomány szabadságát és a tanszabadságot
- c) Az ELTE hallgatóközpontú egyetem.
- d) Az ELTE Magyarország egyeteme, a nemzeti értékek egyeteme, nemzeti kincs.
- e) Az ELTE Európa egyeteme.
- f) Az ELTE a 21. századi technológiai, környezeti, társadalmi, gazdasági kihívásokra tudományos válaszokat keres és ad.
- g) Az ELTE a technológiai haladás, a gazdasági versenyképesség és a társadalmi reziliencia erősítését szolgáló egyetem.
- h) Az ELTE a tudományos és oktatási kiválóság egyeteme.
- i) Az ELTE a kultúra egyeteme.
- j) Az ELTE az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség és az inklúzió egyeteme.

**Tisztelt Hallgatóság!**

**A mai tanévnyitón, ünnepelve az új tanév kezdetét és köszöntve új hallgatóinkat, ezt az értékválasztást és az értékalapú működés elveit újra megvalljuk. Ez Egyetemünk kiválóságának záloga, ezáltal lett az ELTE a felsőoktatási és tudományos kiválóság zászlóshajó intézménye, amelynek hazai és nemzetközi reputációja elődjaink és a mi munkánk gyümölcse.**

***Ennek fenntartása és növelése közös felelősségünk és célunk!***

**Hallgatóink, oktató-kutató kollégáink, támogató munkatársaink bízhatnak abban, hogy összefogva, közösen, építve hagyományainkra és 391 éves dicső múltunkra, felismerve a társadalmi, gazdasági és munkaerőpiaci elvárásokat, bízva az Egyetem helyzetének mielőbbi rendezésében, sikeresen fejlődünk az előttünk álló tanévben is, valamint megerősítjük magunkat és versenyképességünket a magyar és nemzetközi felsőoktatási ökoszisztémában.**

**E gondolatok szellemében kívánok az ELTE egész közösségének, hallgatóinknak és valamennyi munkatársamnak sikeres, eredményes, egészséges és vidám tanévet.**

**Ezzel, az Eötvös Loránd Tudományegyetemen, a 2026-2027-es, Egyetemünk folyamatos működésének 392. tanévét megnyitom.**